

FÅGLAR I SÖRMLAND

Nr 1

1984

Årg 17

FÅGLAR I SÖRMLAND

Nr 1 Årg 17 1984

ISSN 0345-3820

Utges av

FÖRENINGEN SÖDERMANLANDS ORNITOLOGER (FSO)

Regionalavdelning av Sveriges Ornitologiska Förening (SOF) och

Huvudman för Hartsö-Enskär fågelstation

Redaktör och ansvarig utgivare

Lennart Wahlén, Dagagatan 10 A, 154 00 Gnesta

Tel. 0158/13648 (hem) eller 0158/13000 (arb)

Redaktion

Lennart Wahlén

Periodicitet

Utkommer med 2 nummer per år

Prenumeration

Avgiften är 30:- per år och insättes på nedenstående bank- eller postgiro.

Medlemmar i FSO erhåller tidskriften gratis.

Medlemskap i FSO

erhålls genom att 40:- eller mer insättes på Föreningens bank- eller postgirokonto.

Medlemskap i SOF

erhålls genom att gällande medlemsavgift insättes på postgiro 19 94 99 - 5 Sveriges Ornitologiska Förening, Stockholm. Ange födelseår.

1984 är medlemsavgiften 90:-, för ungdomar (födda 1963 och senare) dock endast 50:- och för familjemedlemmar 15:-.

Expedition

Sörmlands Ornitologer, c/o Claes Svedlinch

Åbylundsgatan 29, 582 36 Linköping. Tel. 013/144513

Bankgiro: 712-8457

Postgiro: 7 73 78 - 8

Adressändring

I samband med adressförändring och distributionsärenden kontaktas expedition.

INNEHÅLL

se omslagets baksida.

Omslag: Våren ropas in av tranorna. Foto: Karl-Erik Häger

Varje vår

Flock efter flock väljer fram
över mig
på båda sidorna
svagt skrockande
den svaga sydosten koncentrerar sträcket
EJDER

I hundretal, tusental, tiotusental
fyller de skärgår'n med liv

Varje individ har bestämt sig
nu passer det
tiden är den rätta
kroppen är beredd
platsen är utvald
Allt sker fort från danska vatten
runda Blekingehörnet
bli räknad vid Ottenby
höja sig för Ölandsbron
följa vattnet mellan skären
tvära över Enskär

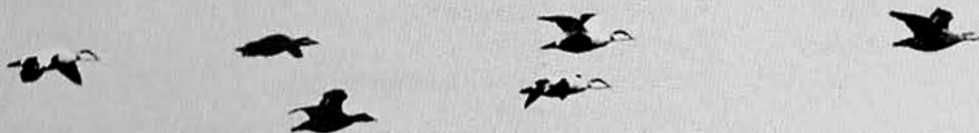
Och plötsligt:
välja ett namnlöst skär
vara en del av det vi tar för givet skall finnas där
varje vår

Hanens praktfulla dräkt
honans försiktighet och tillgivenhet
Allt det underbara
Det fungerar
Bäst om inte människan kommer för nära

... en julidag har ejdrarna gjort sitt
För 1 år

Men de kommer igen
varje vår

Text och foto : Lennart Wahlén

Verksamheten vid Hartsö-Enskär fågelstation 1983[☆]

Hartsö-Enskär Bird Observatory 1983

Lennart Wahlén och Ulf Widemo

Verksamheten under den nittonde säsongen kunde genomföras ungefär som planerats, med undantag för en vecka i september då personalbrist medförde att stationen på Enskärs södra udde var obemannad. Höstsäsongens ringmärkning skedde därför under perioderna 9.8-11.9 och 18.9-29.10.

Häckningskontroller av skräntärna och alkor utfördes i maj - juli, och höksångarna inventerades mer noggrant. Dessutom gjordes dagsbesök i området under årets alla månader utom februari.

Höstpångsten blev anmärkningsvärt liten, men de kraftiga och ihållande västvindarna bidrog säkert till detta. Som exempel kan nämnas att de "stora" arterna kungsfågel och rüdake inte nådde upp till ens hälften av tidigare års genomsnittliga fångstvolym.

Hökugglornas flyttning blev förstås den största positiva händelsen, men även en hel del andra intressanta observationer redovisas nedan.

Under hösten besöktes stationen av många föreningar, skolklasser, andra grupper och enskilda, som alla guidades av personalen.

Från föreningens sida framförs ett varmt tack till Nyköpings kommun för det ekonomiska stöd som fågelstationen erhållit under året.

AKTIVITETSPERIODER

Januari	1, 8, 15, 15, 22, 30	Juli	2, 5-6, 8, 16-17, 22-24
Februari	-	Augusti	9-31
Mars	20, 27	September	1-11, 18-30
April	6, 8, 16	Oktober	1-29
Maj	23, 29	November	4
Juni	4-5	December	18

Totalt 102 dagar, varav 76 under hösten.

[☆] Meddelande nr 43 från Hartsö-Enskär fågelstation

PERSONAL

Från stationsledningen framförs ett varmt tack till samtliga medhjälpare, vilka tjänstgjort under en vecka om inte annat anges.

- o ringmärkare Per-Eric Betzholtz, Jan Linder (2 veckor), Anders Magnusson ($\frac{1}{2}$), Gunnar Myrhede ($\frac{1}{2}$), Anders Olsson (2), Hans Pettersson ($\frac{1}{2}$), Gunnar Sjö och Lennart Wahlén.
- o assistenter Bo Altstedt ($\frac{1}{2}$), Göran Andersson, Per-Eric Betzholtz (2), Jens Engström, Per Gunnar Eriksson, Hans-Olov Hellkvist, Roger Holmberg, Björn Jansson, Anders Magnusson ($\frac{1}{2}$), Mirja Manninen ($\frac{1}{2}$), Ingemar Marklund, Jan Måreby, Rake! Sjö, Andreas Sjö, Samuel Sjö, Christer Stehag ($\frac{1}{2}$), Peter Sunesson samt praos Staffan Danielsson och Anders Paulsson.

VÄDER

Augusti

Månaden karaktäriserades av varmt och torrt högtrycksväder, med avbrott för ett par kallluftsbrott norrifrån.

På Enskär noterades den högsta maxtemperaturen (+25⁰) den 10 och lägsta (+19⁰) den 13 och 25. Mintemperaturen varierade mellan 10-17 grader, utom den 25, 29 och 30 då det var +7⁰ som lägst. Månaden uppvisade ett litet temperaturöverskott vid Enskär.

Sydvästvindar dominerade klart, den 13-14, 24 och 28-29 (N) samt den 27 (O) utgjorde enda undantagen. Oftast svaga-måttliga vindstyrkor, endast fyra dagar med 10-13 m/s.

Månaden blev anmärkningsvärt torr, den 12 föll 9 mm och den 17 obetydliga mängder. Detta motsvarar 15 % av genomsnittlig mängd för augusti 1931-60.

September

Mycket regnigt och blåstigt eftersom lågtrycken kom tätt från söder och sydväst. Sista veckan dock solig.

Högsta maxtemp +23⁰ den 4, efter den 8 dock aldrig över +16⁰ och lägst den 25 och 30 med +9⁰. Mintemp 6-13 grader, utom den 29-30 med +4⁰. Månadens medeltemperatur blev normal.

Inledningsvis förekom vindar från öster, men totalt var det en klar dominans för sektorn SV-NV. Under cirka femton dagar blåste det minst 10 m/s, och därav vid fyra tillfällen 15-20 m/s den 6, 19, 24 och 28.

Totalt föll ca 140 mm regn, vilket är nära tre gånger så mycket som normalt. Under 13 dagar minst 1 mm och allra mest den 11 med ca 25 mm och den 17 med ca 40 mm.

Oktober

Det blåsiga vädret fortsatte och blev ännu besvärligare än i september. Samtidigt var det ovanligt mildt under större delen av månaden. Bekom några av de många lågtrycken från sydväst strömmade dock mycket kall luft tillfälligt ned över hela landet

Maxtemp 9-14 grader utom den 9 (+7⁰) samt den 25 och 29 (+5⁰), mintemp 4-9 grader utom den 9-10, 21, 25 och 29 med 1-3 grader. Medeltemperaturen ungefär normal vid kusten.

Under 17 dagar uppmättes vindstyrkor om minst 10 m/s, hela tiden från sektorn mellan S och V. Landsort hade 21 m/s den 19 och 24 (VSV resp VVV), men även den 20, 23 och 27 blåste det hårt, 15-20 m/s. Mest ihållande kraftiga vindar förekom den 14-20 och 23-28, vilket liksom i september försvårade nätfångsten avsevärt.

På Enskär uppmättes drygt 50 mm regn under främst åtta dagar (max 20 mm den 10), vilket är något mer än normalt.

Sammanfattningsvis uppvisade hösten 1983 ganska normala temperaturmedelvärden trots vissa "värmeperioder", medan nederbörden totalt blev klart över normal mängd beroende på den blöta september. Under hela hösten noterades minst 1 mm under 22 dagar.

Sydvästvinderna dominerade kraftigt och hösten blev osedvanligt blåsig i sep-okt. Totalt blåste det minst 10 m/s under hela 36 dagar, därav 15-21 m/s under 9 dagar.

INVASIONSARTER

Under denna rubrik redovisas de s.k. invasionsarterna, vilka kännetecknas av att deras flyttningsrörelser uppvisar stora årliga fluktuationer. Arturvalet baseras på den lista som upprättats inom projektet Nordiska invasionsfåglar. Ytterligare några oregelbundna flyttare redovisas nedan under rubriken Observationer.

HÖKUGGLA Surnia ulula

Minst arton individer observerades under perioden 28.8 - 29.10. Förutom 12 ringmärkta, tre enstaka rastande och en rävdödad, så observerades två fåglar på sträck. De kom österifrån till Enskär och fortsatte sedan i nordvästlig riktning, troligen in mot fastlandet. Beteendet är normalt för landbaserade arter som tvingats avbryta sträcket ute över havet i gryningen.

Under de föregående arton säsongerna har endast en hökuggla setts vid Enskär (711016).

SPARVUGGLA Glaucidium passerinum

En hörd mitt på Enskär 27.8.

HÖRNVUGGLA Asio otus

Två exemplar ringmärkta och ytterligare fyra observerade under perioden 30.9 - 25.10.

PÄRLUGGLA Agolius funereus

Femton exemplar fångade 23.9 - 21.10, därav sju ex 7-10.10. En svag invasion med ovanligt sen start, normalt brukar de första passera i slutet av augusti.

SPILLKRÅKA Dryocopus martius

Observerades under sexton dagar, främst i slutet av september. Fyra ex ringmärktes, möjligen lokala häckfåglar.

STÖRRE HACKSPETT Dendrocopos major

Endast tre enstaka observationer 23.8, 1.10 och 9.10.

MINDRE HACKSPETT Dendrocopos minor

Tre ringmärkta och ett fåtal observationer därutöver (totalt 9 dagar, pekar på att det var främst lokala fåglar.

SIDENAVANS Bombycilla garrulus

En flock om 18 ex rastade på södra Enskär 15.1.

STJÄRTMES Aegithalos caudatus

Fyra obsdagar i oktober och totalt ringmärktes 63 ex, varav 38 ex 21.10 då närmare 100 ex observerades. En liten och sen invasion, liksom 1992, då fångsten blev exakt lika stor som 1983.

SVARTMES Parus ater

Efter 1982 års kraftiga flyttning blev det nu en mycket svag rörelse. Fem ex ringmärktes under fjorton obsdagar utspjutt under hela hösten.

BLÅMES Parus caeruleus

Observerades under 52 dagar (av totalt 76), varav e.g.s. dagligen efter 20.9. Fångsten, 93 ex, blev något under den "normala". I slutet av september förekom en liten fångsttopp, då 24 + 20 ex ringmärktes 26.9 resp 28.9. Sistnämnda datum fångades även en fågel med Moskva-ring.

TALGOXE Parus major

Observerades under 74 dagar och ringmärktes i 109 ex, vilket är ungefär normalt.

NÖTVÄCKA Sitta europaea

Endast fyra observationer, ett ex ringmärkt.

TRÄDKRYPPARE Certhia familiaris

Svag förbiflyttning, endast 33 ex ringmärkta under 39 obsdagar.

NÖTSKRIKA Garrulus glandarius

Kraftiga flyttningsrörelser 28.9 - 12.10, då minst 580 ex noterades under tolv obsdagar. Ofta kom stora flockar (max 90 ex) norrifrån och gjorde sträckförsök över södra Enskär. 32 ex ringmärktes.

NÖTKRÅKA Nucifraga caryocatactes

Två sträckobservationer: 2 ex 27.8 och 1 ex 2.10.

GRÅSISKA Carduelis flamma

Fyra observationer av små flockar 15-29.10.

MINDRE KORSNÄBB Loxia curvirostra

En ungfågel som fångades 25.9 utgjorde den enda säkra observationen.

OBESTÄMD KORSNÄBB Loxia sp

Endast två observationer i september och nio i oktober.

DOMHERRE Pyrrhula pyrrhula

Sex obsdagar i oktober av några små flockar, tre ex ringmärkta.

Följande arter har ej observerats under hösten 1983:

Fjälluggla Nyctea scandiaca, Gråspett Picus canus, Vitryggig hackspett Dendrocopos leucotos, Tretåig hackspett Picoides tridactylus, Sidenavans Bombycilla garrulus, Talltita Parus montanus, Lappmes Parus cinctus, Svånsiska Carduelis hornemanni, Gändelkorsnäbb Loxia leucoptera, Större korsnäbb Loxia pytyopsittacus och Tallbit Pinicola enucleator.

HÄCKNINGAR

GRÄGÅS Anser anser Har ökat i antal under de senaste åren. Nu bedöms 15-20 par häcka inom fågelskyddsområdet och många icke-häckare ses under våren/sommaren.

GRAVAND Tadorna tadorna Under våren som mest 13 ex, i juli sågs tre par med 9, 7 resp 2 ungar. Troligen klarade sig åtminstone delar av de två största kullarna till flygg ålder. En vuxen med tre ungfåglar sågs 20.8, vilket var höstens sista obs.

VIGG Aythya fuligula Nykläckta ungar på ett skär öster om Enskär 22.7.

SVÄRTA Melanitta fusca Minst fyra häckningar i områdets östra del. Den 17.7 observerades en hona med en unge samt tre bon med 8, 8 resp 7 ägg. Den 23.7 sågs en kull med sex små ungar, och den 20.8 sågs två kullar med nio resp fyra ungar - möjligen från ytterligare två häckningar.

SKRÄVTÄRNA Sterna caspia Kolonin som etablerades 1979 bestod nu av 74 par (Roland Staaiv).

SILLERISSLA Uria aalge 40-50 ex sågs 23.5 och senare genomfördes minst tre lyckade häckningar på ett skär med tordmulekoloni. Förutom ringmärkning av 3 boungar och 5 vuxna den 17.7, kontrollerades samtidigt en gammal fågel märkt på Stora Karlsö 760709.

TORDMULE Alca torda Som mest sågs 350-400 vuxna fåglar under våren, och ca 150 par häckar i området. 74 boungar och 2 vuxna ringmärktes 16-23.7.

TUBISERISSLA Cephus grylle Övervintrade i området, tiotals ex sågs vid varje besök i januari. Atskilliga par häckar, 3 boungar ringmärktes 16-23.7.

GÄRDSNYG Troglodytes troglodytes En babygående hane sågs 29.5 och två hanar sjöng 5.6.

HÖKSÅNGARE Sylvia nisoria Inventerades på Enskär och intilliggande öar. Resultatet blev tre kullar, troligen ytterligare fyra häckningar och tre revir på Enskär. Dessutom observerades fåglar på två lokaler nordost Enskär. Ett tiotal revir på Enskär är i nivå med de högsta värdena under 1970-talet. I samband med fångst av en vuxen fågel och en nysst utflugit boung, kontrollerades en höksångare som var märkt på Öje (Landsort) fyra år tidigare.

"Grävgåsen" trivs i sömrländska kustvatten. Foto: Karl-Erik Häger

OBSERVATIONER

Under 1903 observerades inom fågelstationens verksamhetsområde 173 arter. Den enda nya arten var alförrädare, varför totala antalet observerade arter 1965 - 1983 är 220.

Om inte annat anges, så har observationerna gjorts vid Enskärs södra udde.

SMÅLDM Gavia stellate Den 16.1 rastade två flockar om 28 resp 16 ex vid Storrö. Under hösten fem obsar i aug-sep.

GRÅHAKEDOPPING Podiceps grisegena Ett ex rastade vid Enskär 1.1, och utspritt under hela hösten sågs 1-2 ex rasta under tretton obsdagar.

STORSKARV Phalacrocorax carbo Observeras numera under hela året, men är anmärkningsvärt fåtalig under vintern. Under januari sågs som mest ett tiotal ex, i mars-april 30-50 ex, 23.5 minst 15 ex, under juli max 4 ex, 21.8 rastade 90 ex, 4.11 minst 200 ex samt slutligen endast 5 ex 18.12.

SÅNGSVAN Dygus cygnus Sammanlagt 10 ex sträckte mot sydväst under tre obsdagar 23-29.10.

SÄDGÅS Anser fabalis Drygt 200 ex sträckte SV under sju obsdagar 26.9-28.10.

GRÅGÅS Anser anser Svagt sträck under hösten, den största flocken (160 ex) kom norrifrån och landade vid Enskär när stationen stängdes 29.10.

KANADAGÅS Branta canadensis Under våren sågs ett par i området, men ännu är ingen häckning konstaterad.

FRUTGÅS Branta bernicla Vårobservationer är mycket ovanliga, nu sågs drygt 200 ex (tre flockar om vardera 70 ex) sträcka mot nordost 23.5. Under hösten sedd 2-23.10 (8 dagar), förutom rastande småflockar sträckte 60 ex mot sydväst.

KRICKA Anas crecca En vinterobservation: En hane rastade vid Storrö 22.1.

BRUNAND Aythya ferina Sällsynt. Två hanar sträckte sydväst 8.7, ett ex rastade 13.8 och likaså 16.10.

BERBAND Aythya marila Sällsynt. En hane 8.7 och två honfärgade 21.8 sträckte sydväst.

EJDER Somateria mollissima Få övervintrare, i januari som mest ett 30-tal ex. Under vårsträcket passerade ca 10 000 ex 6.4 och ca 8 000 ex 8.4. Den 29.5 sågs minst 5 000 ruggande henaar utanför Garkast.

ALFÖRRÄDARE Polysticta stelleri En hona rastade på kvällen den 6.9. Ny stationsart. Observeras inte årligen inom Sörmlands rapportområde, men ses varje vinter/vår vid Landsort 23 km ÖMO Enskär.

SJÖÖRRE Melanitta nigra I januari sågs en hona den 16 och 22. Under hösten sju obsdagar 19.10-4.11, med som mest ca 20 rastande, och slutligen en rastande hona 18.12.

KUNGSÖRN Aquila chrysaetos En subad vid Enskär 29.9 och en subad strax norr om fågelskyddsområdet 18.12.

Antal obsdagar för övriga rovfåglar under hösten:

Bivråk Pernis apivorus (2), havsörn Haliaeetus albicilla (26), blå kärnhök Circus cyaneus (4), duvhök Accipiter gentilis (20), spärvhök A. nisus (41), omvvråk Buteo buteo (9), fjällvråk B. lagopus (5), fiskgjuse Pandion haliaetus (16), tornfalk Falco tinnunculus (5), stenfalk F. columbarius (9) och lärfalk F. subbuteo (5).

Oessutom sågs en jakt-/pilgrimsfalk Falco rusticolus/peregrinus den 19.9.

TRANA Grus grus 9 ex sträckte SV 26.9.

SANDLÖPARE Calidris alba Ett ex rastade vid Garkast 20.8.

SKÄRSNÄPPA Calidris maritima Under vintern/våren rastande i områdets östra del: 10 ex 15.1, 3 ex 16.1 och 22.1, 30 ex 20.3, 9 ex 6.4 samt 6 ex 16.4.

DVÄRGÖCKASIN Limnocyptes minimus Ett ex fångades den 30.9.

Ytterligare 20 arter vadare observerades 1983, bl.a. 300 sträckande strandskator Haematopus ostralegus 12.8 och ett sent ex 4.11, samt kustsnäppor Calidris canutus under fyra obsdagar, som mest 20 ex 22.8.

DVÄRGMÅS Larus minutus En ungfågel sträckte SV 31.8.

TREFÅIG MÅS Rissa tridactyle En adult sträckte SV 9.9.

BERGUV Subo bubo Ett ex stöttes på ett kallt skär 29.10.

JURDUGGLA Asio flammeus Tre exemplar fångades i oktober.

GRÖNGÖLNG Picus viridis Nitton obsdagar, dock endast en i september och fem i oktober. Tre ex ringmärktes.

RÖDSTRUPIG PIPLÄRKA Anthus cervinus Två sträckande fåglar, 27.9 resp 9.10.

MINORE FLUGSNÄPPARE Ficedula parva Observerades fyra dagar 15-29.10.

VARFÅGEL Lanius excubitor Endast två observationer.

GRÅSPARV Passer domesticus Mycket sällsynt besökare, men denna höst dök en hona upp vid lägret några gånger i oktober. Blev nästan ny märkart när den dristade sig att hoppa in i militärtältet !

WINTERHÄMPLING Carduelis flavirostris Övanligt talrik 20-29.10, som mest sågs flockar om 50 + 20 ex 24.10 och totalt fångades 10 ex.

LAPPSPARV Calcarius lapponicus Observerades fyra dagar 26.8-2.9 samt 28.10.

SNÖSPARV Plectrophenax nivalis Möjligen övervintrande i området, 1-3 ex observerades vid flera tillfällen i januari och mars. Under hösten tre obsdagar i slutet av oktober, med max 50 ex, samt en obs 18.12.

VIDESPARV Emberiza rustica Endast en obs, 1 ex ringmärkt 9.9.

RINGMÄRKNINGEN

Totalt ringmärktes under sommar och höst 2 733 ex av 75 arter. Det är en av de minsta fångstvolymerna som bokförts, och räknat t.ex. per rättinne är det den minsta någonsin.

Talrikast blev som vanligt kungsfågel, rödhake och lövsångare i nämnd ordning, men av de två förstnämnda arterna togs mindre än hälften av normal mängd.

Följande hundra-arter noterades: Kungsfågel (834), rödhake (306), lövsångare (213), grå flugsnappare (115) och talgoxa (109).

Fyra nya arter ringmärktes 1983: Gräsand, svärta, skrattmåsar och häkuggla. Nu totalt 143 arter.

Bland övrig fångst kan nämnas grågås 3, stenfalk 2, morkulla 2, skräntärna 10, nattskärna 1, blåhake 2, ortolansparv 2 och videsparv 1.

En vaksam snappare i grått. Foto: Karl-Erik Häger

Tabell 1. Ringmärkta fåglar vid Hartså-Enskär Fågelstation S6.4/W/17.23E
(Birds ringed at Hartså-Enskär Bird Observatory)

Art (Species)	Antal ringmärkta (Number ringed)			Återfynd (Recoveries)	
	1964-62	1983	1989-93	1983	1987-88
Knäsluvan <i>Cygnus olor</i>	9	-	9		2
Brågås Anser anser	1	3	4		
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	-	5	5		
Fjäder Semateria naillissima	1	-	1		
Svåreta <i>Melanitta fusca</i>	-	1	1		
Duvnäk <i>Accipiter gentilis</i>	4	-	4		
Sparvåk <i>A. nisus</i>	203	17	220	1	16
Ornvåk <i>Buteo buteo</i>	1	-	1		
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	1	-	1		
Stenfalk <i>F. columbarius</i>	6	?	6		
Lökfalk <i>F. subbuteo</i>	2	-	2		
Vattenrall <i>Halus squaticus</i>	1	-	1		
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	1	-	1		
Sörre strandpipare <i>Charadrius hiaticula</i>	10	-	10		
Mustpipare <i>Pluvialis squatarola</i>	4	-	4		
Kustsnäppa <i>Calidris canutus</i>	2	-	2		
Småsnäppa <i>C. minuta</i>	6	-	6		
Hörsnäppa <i>C. alpina</i>	154	1	155		3
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	1	1	2		
Äckelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	7	1	8		
Morkulla <i>Scolopex rusticola</i>	9	2	11		1
Småspov <i>Numenius phaeopus</i>	2	-	2		1
Rödbera <i>Tringa totanus</i>	1	-	1		
Gluttanäppa <i>T. neoholaria</i>	6	-	6		
Grönbera <i>T. glareola</i>	1	-	1		
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	34	-	34		
Lebb <i>Stercorarius parasiticus</i>	1	-	1		
Skrittöns <i>Larus ridibundus</i>	-	1	1		
Fiskmåsa <i>L. canus</i>	1	-	1		
Gråstrut <i>L. argentatus</i>	1	-	1		
Havstrut <i>L. marinus</i>	1	-	1		
Skråttörne <i>Sterna caspia</i>	67	10	97		1
Silvertörne <i>S. paradisaea</i>	3	-	3		
Sillgrissla <i>Uria aalge</i>	18	8	26		
Tordmule <i>Alca torda</i>	559	76	635	1	17
Tobisgrissla <i>Cepheny gryllis</i>	26	3	27		1
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	4	1	5		
Gök <i>Cuculus canorus</i>	134	9	139		
Hökuggla <i>Surnia ulula</i>	-	12	12		
Sporvuggla <i>Glaucidium passerinum</i>	160	-	160		1
Hornuggla <i>Asio otus</i>	26	2	28		1
Jorduggla <i>A. flammeus</i>	6	3	9		
Fårluggla <i>Bubo fulvipes</i>	512	15	527	1	5
Nattkärva <i>Caprimulgus europaeus</i>	13	1	16		
Tornseglare <i>Apus apus</i>	71	-	71		

Art (Species)	Antal ringmärkta (Number ringed)			Återfynd (Recaptures)	
	1965-82	1983	1985-87	1983	1985-87
Kungsflekare <i>Alcedo atthis</i>	2	-	2		
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	72	-	72		1
Grönvilling <i>Picus viridis</i>	55	3	58		
Spillkråke <i>Oryzopsis montius</i>	81	4	85		
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>	275	-	275		4
Vitryggig hackspett <i>D. leucotos</i>	1	-	1		
Mindre hackspett <i>D. minor</i>	155	3	158		
Tretåig hackspett <i>Picoides tridactylus</i>	16	-	16		
Trädkräke <i>Lullula arvensis</i>	2	-	2		
Bergkråke <i>Eremophila alpestris</i>	1	-	1		
Bäcksvale <i>Rissa riparia</i>	4	-	4		
Ladusvåla <i>Hirundo rustica</i>	78	-	78		
Mussvåla <i>Delichon urbica</i>	77	1	78		
Tröskpipilärka <i>Anthus trivialis</i>	432	13	445		2
Ängspipilärka <i>A. pratensis</i>	110	4	114		
Skärpipilärka <i>A. scirpaceus</i>	10	-	10		
Gulvris <i>Motacilla flava</i>	92	5	97		1
Söderlära <i>M. alba</i>	1050	11	1061	1	4
Sidenvans <i>Emberiza hortulana</i>	5	-	5		
Gårdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	330	14	344		2
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	187	16	203		2
Rösnäcka <i>Sturnus vulgaris</i>	9300	306	9606	4	10
Skärkucka <i>Luscinia luscinia</i>	46	2	48		
Blåsnäcka <i>L. svecica</i>	76	2	78		
Svart rödstjört <i>Phoenicurus ochruros</i>	2	-	2		
Rödstjört <i>Ph. phoenicurus</i>	1798	72	1870		7
Buskkvätta <i>Saxicola torquata</i>	146	2	148		
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	404	4	408		4
Ringtrast <i>Turdus torquatus</i>	1	-	1		
Måltrast <i>T. merula</i>	630	26	656		12
Björktrast <i>T. pilaris</i>	116	2	118		4
Toltrast <i>T. philomelos</i>	2005	70	2075		29
Rödvingetrast <i>T. iliacus</i>	504	29	533		3
Dubbelttrast <i>T. viscivorus</i>	77	-	77		1
Gröshoppasångare <i>Locustella naevia</i>	5	-	5		
Såvsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	20	-	20		
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	35	1	35		
Härensångare <i>Hippolais icterina</i>	39	4	43		
Rödstrupig sångare <i>Sylvia cantillans</i>	1	-	1		
Ökarsångare <i>S. naevia</i>	1	-	1		
Hörsångare <i>S. nisoria</i>	129	2	131		
Ärtsångare <i>S. curruca</i>	1691	34	1725		5
Tärnsångare <i>S. communis</i>	677	7	684		
Trädgårdssångare <i>S. horin</i>	1039	29	1068		2
Svartbjotta <i>S. atricapilla</i>	1838	97	1935	1	10
Nordsångare <i>Phylloscopus borealis</i>	1	-	1		
Kungsfågelsångare <i>Ph. praterculus</i>	5	-	5		
Taigasångare <i>Ph. inornatus</i>	7	-	7		
Vidsångare <i>Ph. schwarzi</i>	2	-	2		
Grönsångare <i>Ph. sibilatrix</i>	144	12	156		

Art (Species)	Antal ringmärkta (Number ringed)			Antal fåglar (Number birds)	
	1961-62	1963	1962-63	1961	1962-63
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	761	72	825		4
Lövsångare <i>P. trochilus</i>	10992	213	11205	1	17
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	17878	834	18712	3	24
G-S flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	2447	115	2562		6
Mindre flugsnappare <i>Ficedula parva</i>	54	-	54		
Halsbandsflugsnappare <i>F. albicollis</i>	2	-	2		
Svartvit flugsnappare <i>F. hypoleuca</i>	1195	66	1261		6
Stjärtnes <i>Aegithales caudatus</i>	436	63	499		
Entita <i>Parus palustris</i>	222	15	237		
Tallita <i>P. montanus</i>	66	-	66		
Torfåne <i>P. cristatus</i>	2	-	2		
Svarttee <i>P. ater</i>	404	5	409		
Blåne <i>P. caeruleus</i>	1623	83	1706		
Talga <i>P. major</i>	1335	109	1444		4
Rödvicka <i>Sitta europaea</i>	59	1	60		
Träskrypare <i>Cortis familiaris</i>	1166	33	1199		1
Borvågvingling <i>Oriolus oriolus</i>	1	-	1		
Tvåskata <i>Lanius collurio</i>	834	15	849		4
Varrågel <i>L. excubitor</i>	64	-	64		
Rötskricka <i>Serrulus glandarius</i>	70	32	102	5	5
Skata <i>Pica pica</i>	2	-	2		
Skärkråka <i>Uedfraga caryocatactes</i>	20	-	20		
Kräka <i>Corvus corone</i>	2	-	2		
Stora Sturmus vulgaris	116	-	116		4
Pilflink <i>Passer montanus</i>	1	-	1		
Borflink <i>Fringilla coelebs</i>	1665	95	1760		13
Bergflink <i>F. montifringilla</i>	205	0	205	1	2
Grönflink <i>Certhia alberta</i>	167	1	168		4
Steglita <i>C. certhia</i>	2	-	2		
Gröniska <i>C. palmarum</i>	1375	32	1407		9
Häppling <i>C. cannabina</i>	2	1	3		
Vindhäppling <i>C. flabirostris</i>	15	10	25		
Gröniska <i>C. flammula</i>	1893	-	1893		5
Gröniska <i>C. horreorum</i>	6	-	6		
Rödhalsgröniska <i>Loxia leucoptera</i>	12	-	12		
Mindre karskäg <i>L. curvirostris</i>	75	1	76		2
Större karskäg <i>L. dybowskii</i>	6	-	6		
Rosentink <i>Corpodacus erythrinus</i>	7	-	7		
Tallbit <i>Pinicola enucleator</i>	8	-	8		
Ommerze <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	631	2	633		1
Stenkräk <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	1	-	1		
Långsparr <i>Calcarius lapponicus</i>	11	-	11		
Snösparr <i>Plectrophenax nivalis</i>	1	-	1		
Bulsparr <i>Emberiza citrinella</i>	207	6	213		1
Ortlövspar <i>E. hortulana</i>	61	2	63		
Viespar <i>E. rustica</i>	13	1	14		
Övrigsparr <i>E. pusilla</i>	1	-	1		
Silvosparr <i>E. schoeniclus</i>	118	6	124		2
Summa (Sum)	71623	723	72346	15	301
Antal arter (Number of species)	133	75	163	10	69

Figur 1. Återfynd av rödhakar ringmärkta vid Hartsö-Enskär fågelstation 1965-83.

(Recoveries of Robin, *Erithacus rubecula*, ringed at Hartsö-Enskär Bird Observatory 1965-83.)

- ▼ ▼ sep - nov
- dec - feb
- ▲ ▲ mars - maj

ÅTERFYND OCH KONTROLLER

Antalet återfynd under 1983 blev 15 stycken fördelade på 10 arter. Sex av fynden gjordes i Sverige, två i övriga Norden och resten i övriga Europa och Turkiet. Fem av de inrapporterade fåglarna kunde fortsätta sin resa efter ringavläsningen, medan de tio övriga på ett eller annat sätt hade nått sin definitiva slutliga destination. En av dem komprimerad i form av en spyboll.

Året bjöd på en ny återfyndsart. En av höstens rekordmånga nötkrickor blev skjuten nära Västerheninge endast en vecka efter det att den ringmärktes på Enskär.

Som vanligt kan mycket intressant utläsas ur rapporterna. Informationen är dock ibland lite kryptisk. Det gäller särskilt den till Östtyskland flyktade sparvhök som enligt texten är fångad och släppt i en ladugård. Förmodligen fångades den i ladugården och släpptes förhoppningsvis utanför. Mindre tur hade den tordmule, som mötte den för dykande fåglar farliga fiskemetoden med nät.

Ett av de trevligaste fynden är nog det av pärlugglan, som fångades på Enskär 1981 och kontrollerades häckande i Gästrikland våren 1983. Onekliggen ett skönt bevis för att det inte bara är envägsinvasioner.

Även detta år erhöles ett snabbåterfynd av en ungfågel som inte pejlade in rätt riktning innan den gav sig av. En svarthätta, som märktes den 3.10, återfanns efter att ha stoppats av en glasruta i Norge 350 km VNV Enskär.

Årets "längsta" återfynd kommer från Turkiet där en av årets fåtaliga lövsångare hittades, men den unga kungsfågeln som kontrollerades av ringmärkare i Belgien efter tre veckor hade nog gjort en ännu större prestation.

Av de fem främmande kontroller som här noteras finns två "utlänningar", en blåmes från Sovjet och en kungsfågel från Estland. Mest intressant är dock sillgrisslan, märkt på Stora Karlsö som bounge och nu häckande vid Enskär som sjuåring, och den minst femåriga höksångaren, en art vars utveckling i den särmländska skärgården följs med stort intresse.

De svenska rödhakarna flyttar enligt Sveriges Fåglar (SOF 1978) "i sept - början av nov huvudsakligen till de västra Medelhavsländerna", och det stämmer även för de allra flesta Enskärsmärkta fåglarna.

Att stationen också berörs av ostligare populationer framgår av ett par främmande kontroller från Rönnskär i södra Finland (maj-sept 1973) och Estland (5-9 okt 1977). Dessutom finns två återfynd i Turkiet (jan -74 resp -80), långt öster om det "normala" övervintringsområdet. Troligen är dessa finska eller ryska fåglar märkta på flyttning förbi Enskär 13.10 resp 10.10.

Av de 40 rapporterade Enskärsmärkta fåglarna gäller 8 kontroller hos andra ringmärkare. Endast tre rödhakar rapporteras skjutna, fem fångade och två dödade av katt, medan "funnen död" anges för ett tjugotal fåglar. Säkert har även många av de senare fått nådastöten av mänsklig hand.

Samtliga återfynd/kontroller på figuren intill Finns listade i fågel- 15 stationens löpande årsrapporter i F19.

Återfynd inrapporterade under 1983 (Recoveries received during 1983)

Sparvhök	(Accipiter nisus)			
<u>5.074.638</u>	1K M	06.10.79		
		17.01.83	Cottbus 51.38N/14.31E	Hornow, ÖSTTYSKLAND (Fångad och frisläppt i ladugård)
Tordmule	(Alca torda)			
<u>7.069.200</u>	pull	17.07.79		
		03.04.83	Stenshuvud 55.40N/14.17E,	Skåne (Funnen död i laxnät)
Pärflugla	(Regolius funereus)			
<u>7.077.373</u>	1K+	03.09.81		
		22.04.83	Storvik 60.37N/16.24E,	Göstrickland (Häckande hona kontrollerad av ringmärkare)
Sädesärta	(Motacilla alba)			
<u>2.682.919</u>	1K	02.09.80		
		01-08.10.83	Sundsvall 62.23N/17.19E,	Medelpad (Funnen på vind)
Rödhaka	(Erithacus rubecula)			
<u>AE 89.006</u>	1K	02.10.81		
		22.10.82	Bremen 53.05N/08.50E,	VÄSTTYSKLAND (Hade troligen flugit mot en husvägg)
<u>AE 99.738</u>	1K	06.09.82		
		13.02.83	Calonge 41.52N/03.05E,	Gerona, SPANIEN (Funnen död, okänt hur länge)
AH 63.631	1K	08.10.82		
		25.10.82	Bukowo 54.21N/16.17E,	Koszalin, POLEN (Kontrollerad av ringmärkare, ring PLG KD36286 tillagd)
<u>AH 54.531</u>	1K	22.09.83		
		25.10.83	Sarras 45.11N/04.40E,	Ardeche, FRANKRIKE (Funnen död vid vägkant)
Svarthätta	(Sylvia atricapilla)			
<u>2.025.532</u>	1K M	03.10.82		
		16.10.82	Grue 60.30N/12.05E,	Hedmark, NORGE (Nyligen död, flugit mot glasruta)
Lövsångare	(Phylloscopus trochilus)			
<u>AE 19.798</u>	1K	26.09.83		
		04.10.83	Milas-Mugla 37.03N/27.56E,	TURKIET (Funnen död, okänt hur länge)
Kungsfågel	(Regulus regulus)			
<u>S 61.104</u>	1K+ M	24.09.82		
		05.04.83	Christiansö 55.19N/15.12E,	Bornholm, DANMARK (Kontrollerad av ringmärkare, 2K+)
<u>S 61.207</u>	1K M	27.09.82		
		01.04.83	Falkenberg 56.54N/12.30E,	Halland (Nyligen död, flugit mot glasruta)
<u>S 74.497</u>	1K+ F	16.10.83		
		05.11.83	Spa 50.30N/05.52E,	Liege, BELGIEN (Kontrollerad av ringmärkare, 1K)

Nötskrika (*Corvus glandarius*)
6.055.745 1K 07.10.83
15.10.83 Västerhaninge 59.04N/18.06E, Södermanland.
(Nyligen död, skjuten)

Bergfink (*Fringilla montifringilla*)
2.825.630 1K M 20.10.82
04.04.83 Skanör 55.25N/12.50E, Skåne
(Ring funnen i spyball, troligen av hornuggla)

Främmande kontroller

Sillgrissla (*Uria aalge*)
STOCKHOLM
9.540.575 pull 09.07.76 Stora Karlsö 57.17N/17.58E, Gotland
17.07.83 Hämnskär, Bällinge 58.41N/17.34E
(Kontrollerad på häckplats tillsammans med ungar)

Höksångare (*Sylvia nisoria*)
STOCKHOLM
3.255.926 2K+ 25.05.79 Öja 58.46N/17.52E, Södermanland
02.07.83 Enskär (kontrollerad på häckningslokal, hane)

Kungsfågel (*Regulus regulus*)
STOCKHOLM
S 64.473 1K F 10.10.82 Hammarön 59.15N/17.29E, Värmland
30.09.83 Enskär (2K+ F)

MÅTSALU
720.955 1K+ F 28.09.83 Särve 57.54N/20.03E, ESTLAND
17.10.83 Enskär (1K F, vinge 54 mm, vikt 5,2 g)
Ringen ersatt med S 74.513.

Blåmes (*Parus caeruleus*)
MOSKVA
0.078.470 1K+ 25.09.82 Rybachiy, Kaliningrad 55.08N/20.42E, LITAUEN
28.09.83 Enskär (2K+, vinge 65 mm, vikt 11,2 g)

Märkningarna och kontrollerna har gjorts på Enskär (58.41N/17.29E), Bällinge sn, Södermanland då inget annat anges.

Understruken ringnummer anger att ringen har sänts in till Ringmärkningscentralen (Box 50007, 104 05 Stockholm). Följande förkortningar har använts:

pull unge på häckplatsen, oflygg eller flygg (nestling)
1K fågel i sitt första kalenderår (bird in its first year)
1K+ fågel i sitt första kalenderår eller äldre (bird in its first year or older)
2K fågel i sitt andra kalenderår (bird in its second year)
2K+ fågel i sitt andra kalenderår eller äldre (bird in its second year or older)
M hane (male)
F hona (female)

Färlbeströdd landade hon på ett Eneskär. Foto: Jan Ring

SUMMARY

The above paper is the annual report of 1983 from Hartsä-Enskär Bird Observatory (58.41N/17.29E), in the archipelago of Södermanland, east central Sweden.

The observatory was manned mainly during the autumn up to the end of October (76 days). In the summer some studies of the breeding bird fauna was made. Nestlings of Razorbill *Alca torda* (74) and Guillemot *Uria* adige (3) were ringed.

In the year 2 733 birds of 75 species were ringed, with highest figures for Goldcrest *Regulus regulus* (834), Robin *Erithacus rubecula* (306), Willow Warbler *Phylloscopus trochilus* (213), Spotted Flycatcher *Muscicapa striata* (115) and Great Tit *Parus major* (109).

The figures from 1983 is mostly much smaller than the average of the earlier 10 years. The strong winds from west perhaps was one reason why for example the Goldcrest *R. regulus* and the Robin *E. rubecula* reached only about 40 % of the normal sum.

"The species of the year" was the Hawk Owl *Surnia ulula*, who migrated in thousands to southern Sweden. With mistnets on Enskär were trapped 12 Hawk Owls, and at least 6 more passed the observatory. Earlier there was only one single observation there. Rather great irruptions were noted also for Tengmalms Owl *Aegolius funereus* (15 ringed) and Jay *Garrulus glandarius* (32 ringed, 530 seen).

Menus inkommet augusti 1984

Lennart Wahlén, Dagagatan 10 A, S-154 00 Gnesta

Hur många tranor häckar i Sörmland?

How many Cranes *Grus grus* breed in Sörmland?

Leif Karlsson

Sveriges Ornitologiska Förening valde att till 1980 års inventeringsarter utse trana och smålom (Bylin 1980c). Beträffande tranan framkom viss kritik mot denna art som inventeringsobjekt p.g.a. störningskänslighet under häckningstiden. Dessa klagomål framfördes även inom FEO. Vissa försök gjordes därför att styra inventeringen tidmässigt.

I INFO nr 46 och 47 (feb resp maj 1980) meddelades att det var lämpligt att avlyssna vissa områden i april och därefter göra en uppföljning i augusti för kontroll av eventuella ungfåglar. Vidare önskades uppgifter om tranobservationer från åren 1976-79 för att komplettera bilden. Andra uppgifter som önskades var antalet häckande eller troligen häckande par, lokalangivelser, biotopbeskrivningar, boets läge samt eventuellt häckningsresultat.

God vägledning angående tranans häckningsbiologi har lämnats av Bylin (1980a). Att våra sörmländska tranor anländer redan i slutet av mars kanske inte alla känner till, liksom att de ibland ganska oskygga par men under sommaren kan se på åkrar och våtmarker intill vägar varligen är yngre, icke ännu köns mogna tranor.

Vill man veta mer om vårflyttringen från kontinenten bör man läsa Alerstam & Bauer (1973), där t.ex. summan för antalet tranor som når Skandinavien anges till 24 000. Det innebär att drygt 10 000 par, inklusive icke-häckare, finns i Sverige. Hur många finns i Sörmland?

RESULTAT

Inrapporteringen av tranobservationer blev ganska blygsam, endast 45 rapporter från 21 rapportörer inkom. Ingen organiserad inventering tycks ha förekommit, utan de flesta rapporterna talar om slumpmässiga observationer i april samt några kontroller av gamla kända lokaler, varvid konstaterats häckning eller närvaro av tranor. De tranor som rapporterats på våren har i de flesta fallen ej följts upp i augusti.

Den geografiska spridningen på rapporterna var något ojämn. De flesta kommer från mellersta Sörmland, medan nästan inga föreligger från de västra delarna och ytterst få från Kolmården.

Orsaker till den dåliga rapporteringen kan vara den ovan nämnda kritiken mot inventeringen eller att det är relativt besvärligt att inventera arten. Dessutom håller i många fall tranan till i områden där ornitologer inte har sina ordinarie fågelmärker. Augusti är också för många "fal" tid att ägna sig åt fåglar.

Det rapporterades dock 11 säkra häckningar. Från 6 av dessa rapporterades sammanlagt 9 ungar (1,5 unge per lyckad häckning), vilket är mer än vad Ahlén (1977) och Bylin (1980a) angett. I övrigt noterades cirke 20 troliga häckningar, och dessutom cirka 50 tranor på 16 lokaler som ej bedömts av rapportören och ej heller följts upp.

Vad gäller tranans biotopval i Sörmland så är materialet litet, men mycket tyder på att tranan ofta väljer områden med bladvass i mer eller mindre uttorkade sjöar.

DISKUSSION

Hur många tranor häcker då i Sörmland?

Rapportmaterialet är långt ifrån heltäckande, t.ex. kom det in ytterst få rapporter från åren 1976-79, varför en uppskattning måste göras baserad på rapporterna från 1980 samt atlasresultaten 1974-82. Atlasinventeringen täcker väl in Kalmården och västra Sörmland. Möjligen kan någon enstaka dubbelräkning ha skett i resursemangnet nedan, trots nägggranna kontroller mellan 1980 års rapporter och atlasresultaten.

Under 1980 rapporterades alltså cirka 30 säkra eller troliga häckningar. Av de andra 16 lokalerna med tranobservationer bedöms hälften vara tänkbara häcklokaler. Från atlasinventeringen tillkommer 12 rutor med kriterie 11 eller högre. Dessutom finns 11 rutor med kriterie 5-10. Av dessa hyser uppskattningsvis 6 rutor ytterligare ett par vardera. För 66 rutor har kriterie 1-4 noterats och i uppskattningsvis en fjärdedel av dessa kan även häckning ha skett (jfr Bylin 1980b).

Detta ger maximalt 73 par sammanlagt. Denna uppskattning stämmer bra med Ingemar Nord's beräkning om 75 par i Sörmland (Nord 1977).

Om detta skulle motsvara den population som skrider till häckning, vilket inte är omöjligt med tanke på antalet lämpliga biotoper, så finns dessutom ett rörligt bestånd av yngre fåglar. Tranan blir könsmogen först vid 4-6 års ålder (Ahlén 1977). Därför är det inte oväntat att, inklusive atlasresultaten som ju avser många år, tranor observerats på ca 140 lokaler under 1970-talet.

Använder man däremot endast de säkra häckningarna som utgångspunkt för beräkningarna, så anger Bylin (1980a) att endast 25 % av paren lyckas få

fram flygga ungar. Detta ger i så fall för Södermanland minst 24 häckande par 1980.

Men som sagts ovan, Nord's (1977) uppskattning om 75 häckande par är nog ganska bra.

Avslutningsvis riktas ett varmt tack till samtliga rapportörer.

REFERENSER

- Ahlén, I. 1977. Faunavård. Stockholm.
- Alerstam, T. & Bauer, C.-A. 1973. A radar study of the spring migration of the Crane (*Grus grus*) over the southern Baltic area. *Vogelwarte* 27:1-15.
- Bylin, K. 1980a. Tranans (*Grus grus*) uppträdande under häckningstiden. *Vår Fågelvärld* 39:15-19.
- Bylin, K. 1980b. Inventering av häckande tranor (*Grus grus*) - en jämförelse mellan olika metoder. *Vår Fågelvärld* 39:21-24.
- Bylin, K. 1980c. Aktuellt. Riksinventeringen 1980: trana och smälom. *Vår Fågelvärld* 39:48-49.
- Nord, I. 1977. Antalet häckande fåglar i Södermanland. *Fåglar i Södermanland* 10:1-22.

SUMMARY

In 1980 the Crane (*Grus grus*) was counted on breeding places in the province of Södermanland. Only 11 pairs with nests or young were found, but as a result of several other observations from 1974-82 it is suggested that about 75 pairs were (and are) breeding in this area.

Manus inkommet april 1984. Leif Karlsson, Ringvägen 10, S-152 00 Strängnäs

Tranor med årsunge. Foto: Karl-Erik Häger

Fågelrapport Sörmland 1983

Bird Report from Södermanland 1983

Hans Pettersson, Kent Carlsson, Johan Ehrlén, Jan Gustafsson och Leif Karlsson

Denna sammanställning omfattar till Lrk/Srm inrapporterade fågelobservationer av allmänt och regionalt intresse från landskapet Södermanland (Srm) utom Södertörn under 1983. Upprop med precisering av intressanta observationer inför denna sammanställning gjordes under hösten 1983 i INFO nr 61.

Några arter och typer av observationer, som ingick i uppropet, har ej behandlats här. Dessa kommer att tas upp senare i sammanfattningar eller separata artiklar.

Föregående rapport, som behandlade fågelobservationer från 1982, var införd i Fåglar i Sörmland 16 (1983) sid 41-59.

Till 1983 års rapport inkom totalt 789 rapporter från 75 rapportörer, vilket är av ungefär normal omfattning. I nedanstående tabell redovisas antalet rapportörer och deras rapporter uppdelade på olika delområden. Rapportörerna har förts till delområdena beroende på bosättning eller huvudsakliga verksamhetsområde.

Delområde	Antal rapportörer	Antal rapporter
Nyköping - Oxelösund	23	275
Trosa - Vagnhärad	3	10
Södertälje - Järna	8	117
Gnesta	4	58
Strängnäs	4	76
Eskilstuna - Kungsör	21	136
Flen - Malmköping	7	95
Katrineholm - Vingåker	5	32

Bearbetningen av observationerna har liksom till tidigare rapporter delats mellan författarna. För avsnittet smålom - storskrake svarar Johan Ehrlén, bivråk - sothöna Hans Pettersson, träna - svarttärna Kent Carlsson, sillgrissla - tretåig hackspett Leif Karlsson och tofselärka - kornsparv Jan Gustafsson. En kortfattad väderöversikt för rapportåret har gjorts av Lennart Wahlén.

VÄDRET

Januari	Snöfattig och rekordmild, t.ex. +11,5 ^D i Södertälje på Trettondagen. Rekordmycket vatten i Östersjön, dryga metern över normalvattenstånd under lång tid.
Februari	Rätt mild, solrik och nederbördsfattig.
Mars	Mild och mycket nederbördsrik. Lågtrycksbetonad och solfattig.
April	Mild, nederbördsrik och extremt solfattig.
Maj	Varm, extremt nederbördsrik och solfattig.
Juni	Sval och ostadig första och sista vecka, däremellan sol och värme.
Juli	Varm, torr och solig. Extrem värmebölja den 8-12 med upp till 34 ^D . Därpå kraftigt väderomslag med åskfront.
Augusti	Varm, rekordtorr och solrik.
September	Lågtryckens månad, Århundredets regnigaste. Inledningsvis värmerekord, sedan normal värme, solfattigt och åskrikt.
Oktober	Ännu en lågtrycksmånad, extremt blåsigt. Ovanligt mild men med tillfälliga kallluftsubrott. Något regnigare än normalt.
November	Årets första ordentligt kalla månad, mycket torr och solrik.
December	Övervägande kall men med en grön och fuktig jul. Dramatisk avslutning med orkan vid Landsort.

OBSERVATIONER

För observationer av sällsynta och svårbestämda arter, vilkas beskrivning skall granskas av SÖF:s raritetskommitté (Rk), gäller att de publiceras i första efterföljande årsrapport sedan de bedömts och godkännts. Dessa observationer markeras med en asterisk. För jan-/feb-observationer, se även Wahlén (1983).

SMÅLOM Gavia stellata

Rapporterad endast från Hartsö skärgård. Den 16.1 rastade 44 ex (LW) och under hösten gjordes fem observationer vid Enskär (H-E fätn).

STORLOM Gavia arctica

Dålig rapportering, endast en lyckad häckning känd (GL). Arten borde studeras närmare som indikator på negativa försurningseffekter i skogsjöerna.

SMÅDÖPPING Tachybaptus ruficollis

Tre vårobservationer: 1 ex Kylvattendammen, Oxelösund 4.3 (AH), 1 ex Hårsbron, Nyköping 7.3 (KK) och 1 ex Visbohammar, Gneta 29.4 (LW).
Under hösten 1 ex vid Björnlunda (PEB, MM).

SKÄGGDÖPPING Podiceps cristatus

Vinterobservationer: 1 ex Gorsingeholm, Strängnäs 1-14.1 (BÖ, LK) samt 7 ex på fem lokaler vid kusten jan-feb (AM, AO, EH, MA, LW, HJ).

GRÅHAKEDOPPING Podiceps grisegena

Ett ex Enskär, Bällinge 1.1 (LW) och 2 ex Trädgårdsskär, Västerljung 1.5 (LW).
Under hösten rapporterad från Enskär, Bällinge med 1-2 ex under tretton obs-
dagar samt Strandstuguviken, Nyköping med 1 ex 4.11 (AM, EH).

SVARTHAKEDOPPING Podiceps auritus

Totalt rapporterad med 37 par från åtta lokaler.

STORSKARV Phalacrocorax carbo

Sommarobservationer från skärgården: Som mest 4 ex i Hartsö fågelskyddsom-
råde under perioden 2-23.7 (LW) och 5 ex i Trutbådaområdet, Oxelösund 26.7 (AB).

Inlandsobservationer: 1 ex Sundbyholmsön, Mälaren 22.5 (KC m.fl.), 3 ex
Riddärbipelagen, Mälaren 23.5 (ÅA) och 1 ex Hjälmaresund, Öja 18.6 (LC).

RÖRDRÖM Sataurus stellaris

En vinterobservation: 1 ex Notholmviken, Hjälmaren 26.1 (LC, TH, MVO).

Trots den milda vintern rapporterades under häckningstid endast 29 tuta-
de hanar från hela Sörmland. I Söderfjärden, Mälaren fanns 14 hanar 1993,
två färre än året innan (LB).

HÄGER Ardea cinerea

Häckning rapporterad från elva lokaler med sammanlagt minst 99 par. Största
kolonin fanns på Algön i Yngaren och räknade minst 30 bon (GJ).

Plötsligt dök han upp på den blanka ytan - svartheken. Foto: Karl-Erik Häger

MINDRE SÅNGSVAN Cygnus columbianus

2 ad + 2 juv Strandstuguviken, Nyköping 19.11 (AM, EH).

SÅNGSVAN Cygnus cygnus

Tre häckningar rapporterade: 1 par med 4 ungar i Flättsjön, Årle där arten häckat även 1981-82 (SF, LB, LC), 1 par med 3 ungar i Öknasjön, Härad (LB) och 1 par med 1 unge i S.Kärrlången, Mariefred (LB, EÖ).

SÄGGÅS Anser fabalis

Vinterobservation: 1 ex sågs vid Stadsfjärden och Kilaån, Nyköping under jan-feb (MA).

BLÅSGÅS Anser albifrons

2 ad Lillsjön, Flen 1-8.4 (LQ, BG, PEB, MM) och 1 juv Pålsundet, Hälö 29.10 och 4.11 (MB).

GRÅGÅS Anser anser

Minst 19 inlandshäckningar från sex lokaler kända, som mest 11 kullar och totalt ca 100 ex vid Ålsta, Storsjön, Gåsinge 23.5 (LW). Detta är dock troligen endast en liten del av den verkliga populationen.

Under hösten sågs rastande flockar i Mörkö-Tullgarnområdet under perioden 3.7 - 13.11 med som mest över 2 000 ex 8.10 (JE, SC). I övrigt fanns större flockar vid Söderfjärden, Mälaren med max 125 ex (LB), vid Kalvsjön, Näsuhulta med max 160 ex (GL, NH) och vid Storsjön, Gåsinge (LW).

STRIPGÅS Anser indicus

Ett ex tillsammans med grågäss vid Kalvsjön, Näsuhulta 16-19.9 (GL, NH) och 1 ad, också med grågäss, vid Tullgarn, Hälö 1.15.10 (JP, LW m.fl.) är de första observationerna i Sörmland sedan 1972.

SNÖGÅS Anser caerulescens

Nio ex återvände till Parken Zoo, Eskilstuna 26.4 från trolig övervintring i Örebro. Inga observationer under hösten (TH).

VITKINDAD GÅS Branta leucopsis

Tolv observationer av 1-16 ex från perioden 15.3-9.10: 2 ex Nyköpings hemm 15.3 (LW), 2 omärkta ex Aspa, Ludgo 6.4 (LW), 1 ex Stensjön, Katrineholm 7.4 (PEB), 1 ex Mellanfjärden, Nyköping 9.4 (JI), 1 ex Söderfjärden, Mälaren 17.4 och 7 ex samma lokal 24.4 (LB, PHA m.fl.), 3 ex Kylvattendammen, Oxelösund 15.5 (AM, MA), 1 ex Lövåsa, Runtuna 22.5 (KK), 2 ex Snäckviken, Nyköping 19.6 (JE), 1 ex Sjösafjärden, Nyköping 8.8 (JI), 2 ex Snäckviken, Nyköping 16.9 (AM, EH) och 16 ex Bocknäset, Nyköping 9.10 (Tärnan).

PRUTGÅS Branta bernicla

Tre flockar om vardera ca 70 ex sträckte förbi Enskär, Bålänge 23.5 (LW).

Från hösten föreligger tio rapporter: 3 ex Strandstuguviken, Nyköping 15.10 och 1 ex kvar 16.10 (AM, EH, BE), 1 ex Skansundet, Mörkö 29-30.10 (EA, MB, SC, JE) samt rastande småflockar och totalt 60 ex mot SV vid Enskär, Bålänge under perioden 2-23.10 (H-E fatn).

Slatteranden är på väg att etablera sig i Sörmland. Foto: Karl-Erik Häger

GRAVAND *Tadorna tadorna*

Samtliga observationer under perioden 19.3 - 28.8 kommer från kusten, och framför allt från området kring Nyköping-Oxelösund.

Vid Strandstuguviken, Nyköping sågs max 30 ex 8.4 (AH, DS) och 3 par fick ut 19 flygga ungar (JG, AM, EH). Ett par häckade vid Mellskären, Oxelösund (ELj), ett par häckade troligen vid Tullgarnsnäs, Hälö (LKn, JP), ett par sågs vid Marsäng, Oxelösund 21.4 - 25.6 (AM, EH) och ett par sågs vid Bastorpsviken 9.4 (CS).

Från Hartsö fågelskyddsområde rapporteras som mest 13 ex under våren och i juli fanns tre kullar med 8, 7 resp 2 ungar (LW).

BLÅSAND *Anas penelope*

Fåglar rapporterade under häckningstid (juni-juli) från fyra inlandelokaler: Näsnaren, Katrineholm (AH, MS), Nasen, Barva (LB), Kärr vid Åkers styckebruk och Mörtsjön, Länna (ÅN) samt två kustlokaler: Björkarönsund, Mörkö och Tullgarnsnäs, Hälö (JE, SC). En observation i skärgården: 9 ex rastade vid Storrü, Bällinge 2.7 (LW).

Ingen av observationerna tyder på häckning.

SNATTERAND *Anas strepera*

Rapporterad från sex lokaler under mars-juni: 2 hanar och 1 hona Skansundet, Mörkö 28.3 (JP), 1 hane 10.4 och 1 par 18.4 Björkarönsund, Mörkö (JE, SC), 1 par Bondkroken, Läggesta 25.4 (SC, JE, MB), 1 par Hallbosjön, Stigtomta 17.4-1.5 (PEB, AM, MA), 1 par Söderfjärden, Mälaren 1.5 (IS) och 1 par Tullgarn, Hälö 1.6 (JE, HAM).

Under hösten sågs erten vid Strandstuguviken, Nyköping: 1 hane 14.8, 2 ex 16.8, 3 hanar 17.8, 2 ex 20.8 och 2 ex 6.10 (AM, EH, JG), Sjösaviken, Nyköping: 1 ex 21.8 (JI) samt Pålkrögsviken, Järna: 1 hane 24.8 och 1.10, 2 hanar och 1 hona 30.10 samt 1 hane 6.11 (JP, JE, SC).

STJÄRTAND Anas acuta

Tre observationer från kusten under häckningstid: Minst 6 ex Björkarönsund, Märkä 31.5 (SC, JE m.fl.), 1 hane Strandstuguviken, Nyköping 4.6 (AM, EH) och 1 hane Tullgarnsnäs, Höld 3.7 (JE, SC).

ÅRTA Anas querquedula

Ett bra år efter flera med få rapporter. Nu 14 hanar eller par från tolv lokaler under april-juli. Ingen konstaterad häckning, men ett par möjliga (JE, SC, LKn).

Dessutom fem rapporter om 1-3 ex från kusten under aug-sep.

SKEDAND Anas clypeata

En konstaterad häckning: 1 par fick ut 9 ungar i Örstigsviken, Nyköping (GE). I övrigt rapporterad med 10 hanar eller par från nio lokaler under häckningstid.

VIGG Aythya fuligula

Två stora senhöstfloccar: 5000 ex Strandstuguviken, Nyköping 9-19.11 (AM, EH) och 8000 ex Skansundet, Märkä 29.11 (JE).

BERGAND Aythya marila

Sex ex rastade vid Käftudden, Västerljung i slutet av februari (LW). Sågs under våren ovanligt talrikt vid Strandstuguviken, Nyköping 20.3 - 28.5, med som mest 300 ex 1.5 (PEB, CS, MA m.fl.)

Vid Enskär, Bällinge sågs på sydsträck en hane 8.7 och två honor 21.8 (H-E Fstn).

PRAKTEJDER Somateria spectabilis

En utfärgad hane rastade i Skansundet, Märkä 10.4 (EA).

ALFÖRRÄDARE Polysticta stelleri

Inte mindre än tre observationer, att jämföra med sex observationer under åren 1964-82. 1 par mot söder vid Femörehuvud, Oxelösund 4.3 (AH), 1 hane i praktdräkt rastade vid Vattungarna, Hävringe 9.7 (LW) och 1 hona rastade vid Enskär, Bällinge 6.9 (PEB, MM).

Juliobservationen är den första under sommaren i Sörmland.

ALFÄGEL Clangula hyemalis

Två inlandsobservationer: 3 hanar Klämmingen, Gåsinge 26.4 (MK) och 1 par Blacken, Mälaren 24.5 (KC, LC, HG, JP).

SALSKRAKE Mergus albellus

Under jan-feb fanns fåglar vid Märkä med som mest 32 ex 30.1 (JE, SC, JP), Strandstuguviken, Nyköping med som mest 21 ex 15.1 (EH m.fl.), Femöre, Oxelösund och Tullgarnsnäs, Höld.

Största antalet under våren: 25 ex Snäckviken, Nyköping 9.4 (CS, MAn)

Under hösten räknades 90 ex i vattnen väster om Märkä 13.11 (JE).

I december fanns fåglar kvar på flera lokaler längs kusten.

SMÅSKRAKE Mergus serrator

2-3 par häckade i Likstammen, Frustuna. Två ungpullar i mitten av juli (AB).

GLADA Milvus milvus

Ett ex observerat vid Dagöholm, Lerbo 3.5 (PEB) och 1 ex sträckte mot Ö vid Hagbysjön, Husby-Rekarne 1.5 (KC).

HAUSÖRN Haliaeetus albicilla

Inlandsobservationer. Ett tiotal vinter- och vårobserveringar i Mälaren, med som mest 4 ex i Granfjärden (LC, TS). Dessutom 1 juv vid Stensjön, Stora Malm 9.1 (LP) och 1 ad Bibybran, Gillbarga 13.2 (NEW, CW). Under hösten 1 ex vid Söderfjärden, Mälaren 4.12 (LÖ) och 1 ex Garsingeholm, Strängnäs 7.12 (LK).

BLÅ KÄRRHÖK Circus cyaneus

Vinterobservationer: En ad hane vid Gryta gård, Blacksta 20.1 (RE) och en hona vid Garsingeholm, Strängnäs 31.12 (LK).

ÖRMVRÅK Buteo buteo

Rapporterna tyder på två övervintringar 1982/83: 1 ex vid Åkar (MK, PEB) och minst 1 ex på Mörkö (JP, HA, JE, SC), dessutom enstaka observationer av 1 ex i Nyköping-Oxelösundsområdet (MA, EH). Alltså normal övervintring trots den milda vintern, se även Wahlén (1983).

Inga decemberobservationer.

FJÄLLVRÅK Buteo lagopus

Vid Garsingeholm, Strängnäs gjordes många observationer av 1-6 ex under januari (BD, LK, ÅN). Inga i februari, men däremot tre observationer av 1 ex i mars (BD, LK). Förutom dessa noteringar enbart fem spridda observationer av enstaka ex (KC, LU, PEG, KK, HJ).

Inga decemberobservationer.

KUNGSÖRN Aquila chrysaetos

Under jan-Feb gjordes nio observationer av främst enstaka ungfåglar utapridda i rapportområdet. 2 juv sågs dock vid Stendörren, Bälinge 20.2 (AU) och 1 ad vid Sofielund, Näshtala 22.2 (DPn).

Endast två decemberobservationer: 1 subad Björkarönsund, Mörkö 18.12 (JE, SC) och 1 juv Björkakär, Bälinge 18.12 (LW).

TORNFAK Falco tinnunculus

Endast en konstaterad häckning i Nyköpingsområdet (JG, EH, AM, CS). Observationer av enstaka ex på fyra andra lokaler kan tyda på ytterligare någon häckning. En tillbakagång jämfört med 1962 års tre säkra och sex möjliga häckningar.

Vinterobservationer: 1 ex Lindbacke, Nyköping 19 och 25.1 (JG), 1 ex Eskilstuna reningsverk 5.2 (LC) och 1 ex Lästinge 8.12 (RK).

LÄRFALK Falco subbuteo

Sex konstaterade häckningar (MK, BA, LK, GL, LC, BÜ, KC) samt observationer tydande på ytterligare omkring åtta häckningar. Dessutom observationer under häckningstid på tolv andra lokaler.

RAPPHÖNA Perdix perdix

Endast två observationer: 1 ex trafikdödat Byringe, Länna 21.4 (RK) och 1 par Stensjön, Stora Malm 4.5 (PEB).

VAKTEL Coturnix coturnix

Tretton spelande fåglar och en höstobservation är den högsta årssumman sedan Lrk:s tillkomst 1964. De flesta (5 ex) hördes i Eskilstunatrekten, varav minst 3 ex i ett område nordost om staden (NEW, CW, LD). Vid Stubbetorp, Dunker spelade 2 ex 17-19.6, men dödades vid slättern 20.6 (TE).

Ett ex stöttes vid Märsång, Oxelösund 29.9 (JW).

SMÅFLÄCKIG SUMPHÖNA Porzana porzana

Endast fyra spelande fåglar rapporterade, vilket är ungefär hälften av medeltalet för perioden 1964-82. De hördes vid f.d. Hörningsjön, Fors 11.5 (TN), Rälkärret, Dunker 8.6 (TW, AK), Svanviken, Nyköping 11-12.6 (EH, AM) och Pilkrog, Järna 18+21.6 (SC, MN).

KORNMKNARR Crex crex

Tre spelande fåglar rapporterade, vilket är något mindre än normalt. Vardera 1 ex hördes vid Södertuna, Gnesta 12.6 (RL), Norrby, Åker 9.7 (ÅN, RB) och Knapptorp, Sundby omkring 15.7 (HM).

STRANDSKATA Haematopus ostralegus

En häckning i Hjälmaren: 1 par med en oflygg unge på ett skär sydväst Stora Svalholmen, Öja 6.7 (LC).

Övriga inlandsobservationer: 1 ex Hjälmaresund, Öja 1.5 (NEW, CW), 1 ex passerade genom sjö- och åsystemen vid Blacksta, Gåsinge-Dillnäs 8.5 (RL), 2 ex Tallgås, Granfjärden, Mälaren 22.5 (KC, SBT, GJo), 1 ex södra Blacken, Mälaren 23.5 (ÅA), 1 ex utanför Skillingsudd, Galten, Mälaren 11.6 (BNH), 1 ex passerade genom Strängnässundet 14.6 (LK) och 1 ex hört vid Mörksund, Böven 3.7 (TH).

SKÄRFLÄCKA Recurvirostra avosetta

Ett ex rastade vid Strandstuguviken, Nyköping 1-11.9 (BJ, JI, JG, BE, AH). Arten observeras inte regelbundet i rapportområdet, men flera tidigare fynd har gjorts vid just denna lokal.

MINDRE STRANDPIPARE Charadrius dubius

Åtta konstaterade häckningar (JS, JS, EH, AH, SC, BN, GN, LC, BNH, KC) samt par eller vörnande fåglar på ytterligare fem lokaler under häckningstid (JP, LK, BSN, CS, KC).

FJÄLLPIPARE Charadrius morinellus

Sex ex vid Märsång, Oxelösund 18.9 (MA). Observeras inte regelbundet.

SANDLÖPARE Calidris alba

Ett ex rastade på Gärkast, Bällinge 20.8 (H-E fstn).

SKÄRSNÄPPA Calidris maritima

Rastande fåglar i Hertsö fågelskyddsområde, Bällinge: Max 10 ex i januari (LW), 30 ex 20.3 (AO, LW), 9 ex 6.4 (LW) och 6 ex 16.4 (LW). Troligen övervintrande.

MYRSNÄPPA Limicola falcinellus

Ett ex rastade vid Tullgarnnäs, Hölö 19.7 (JE, NL).

DVÄRGBECKASIN Lymnocyrtes minimus

En vårobservering av 2 ex vid Hallbosjön, Stigtomta 30.4 (MA, AM).

Fem höstobservationer: 1 ex nätfångat vid Södarfjärden, Mälaren 9.9 (LB) och 1 ex på Enskär, Bälinge 30.9 (H-E fctn). 1 ex rastande Strandstuguviken, Nyköping 28.9 (JS) och 15.10 (EH, AM) samt 1 ex Marsäng, Oxelösund 14.10 (JW).

DUBBELBECKASIN Gallinago media

Ett ex vid Hallbosjön, Stigtomta 29.4 (MA).

RÖDSPÖV Limosa limosa

Ett tidigt ex vid Emtnäs, Bergshammar, Nyköping 30.3 (CS, NE). Flera observationer från Märkö-Tullgarnområdet omfattande 2-4 ex: 1-2 ex Björkarönsund, Märkö 23.5 - 1.6 (JE, JP, SE), 1 ex Tullgarnsnäs, Hälö 27.5 (MB) och 29.5 (SC, JE) samt 1 ex Skansundet, Märkö 29.5 (JP, SC, JE).

MYRSPÖV Limosa laggonica

Ett ex ströckte söderut vid Hartsö, Bälinge 9.7 (LW) och 31 ex rastade vid Tullgarnsnäs, Hälö 16.8 (SC, JE m.fl.).

STORSPÖV Numenius arquata

TVå troliga häckningar (JG, AM) samt observationer från ytterligare 23 lokaler under häckningstid. Arten specialstuderas för närvarande i Sörmland, rapport kommer i FIS.

RÖDBENA Tringa totanus

Inlandsobservationer: 2 ex varnade under häckningstid vid Lövsund, Runtuna (KK) samt 1-6 ex på ytterligare sju lokaler (JG, FEB, AD, LW, LB).

DVÄRGMÅS Larus minutus

Tre observationer: 2 ad Näsaren, Katrineholm 15.5 (AH), 1 juv Strandstuguviken, Nyköping 27.7 (JWn) och 1 juv Enskär, Bälinge 31.8 (AD).

VITTRUT Larus hyperboreus

TVå observationer från Fiskehamnen i Oxelösund, 1 ex (trol 4K) sågs 12.2 (EH) och 1 ex (2K) 4.3 (AH).

HÄVSTRUT Larus marinus

TVå inlandshäckningar i Hjälmaren: 1 par med en oflygg unge Småhällarna, Öja 6.7 (LD) och 1 ad med en oflygg unge S. Skogsholmen, Öja 25.7 (LC).

Häckningarna är de första konstaterade från Sörmlandsdelen av Hjälmaren.

TRETÅIG MÅS Rissa tridactyla

En ad Enskär, Bälinge 9.9 (FEB).

SILVERTÄRNA Sterna paradisaea

Inlandsobservation av 1 ex vid Grundholmarna, Båven 29.5 (TH, TW).

SMÅTÄRNA Sterna albifrons

Ett ex vid Björkarönsund, Märkö 27.5 (JE).

SVARTTÄRNA Chlidonias niger

En ad vid Låppe, södra Hjälmaren 25.7 (KC).

TURKDUVA Streptopelia decaocto

Rapporterad under häckningstid från Eskilstuna, Nyköping, Södertälje, Katrineholm och Strängnäs, varav rapporten från Katrineholm antyder en minskning. I övrigt observerad vid Ludgo, Aspa 19.5 (AB) och Blacksta, Gåsinge-Dillnäs 23.5 (RL).

Under hösten sågs 15 ex vid Garsingeholm, Strängnäs (LK) vilket är den högsta rapporterade summan från lokalen sedan 1974, då 63 ex sågs i nov.

TURTURDUVA Streptopelia turtur

Ett ex Stenstugan, Östermalma 13.6 (AB, LvE, BÖg) och 1 juv vid Oxelösunds kommuns växthus 7-8.11 (JW). Den senare var mycket orädd och kunde fotograferas på ca 1 meters avstånd.

HÖKUGGLA Surnia ulula

Höstens mycket uppmärksamade invasion drabbade även Sörmland. Omkring 60 ex är inrapporterade (främst från nov-dec), därav minst 18 ex vid Hartsö-Enskär fågelstation där 12 ex ringmärktes 28.9 - 29.10. Separat uppsats följer i FIS.

SPARVUGGLA Glaucidium passerinum

Två konstaterade häckningar: Garskog, Gåsinge-Dillnäs (MK) och Mellanmarviken, Gåsinge-Dillnäs (MK). Dessutom 26 spelande fåglar på tjugotre lokaler, och i övrigt två observationer i januari och fem under hösten.

HORNUGGLA Asio otus

Två spelande fåglar i Gnesta- resp Strängnäsområdet och totalt nio häckningar från Eskilstuna (4), Nyköping (3), Trosa-Vagnhärad (1) och Södertälje (1). En klar nedgång från 1982, då 39 kullar rapporterades. Nu hördes första kullen 25.6, den senaste 10.7, vilket innebär medeldatum 3.7 som också talar för ett bottenår för arten (jfr Nord 1978).

JORDUGGLA Asio flammeus

Ingen häckning konstaterad, men rapporterad med 11 ex från sju lokaler under häckningstid. Detta är det klart högsta antalet någonsin i rapportområdet.

Jordugglan kanske häckade 1983 ?

Foto: Karl-Erik Häger

PÄRLUGGLA Aegolius funereus

Ingen häckning rapporterad, men minst 32 spelande fåglar från tjugonio lokaler. Ett par vid Ålskären, Åker 14.2 (LW).

Under hösten ringmärktes 15 ex på Enskär (H-E fstrn) och i Nyköping gjordes en kontroll av en fågel ringmärkt på Torö, Södertörn (UW).

NATTSKÄRRA Caprimulgus europaeus

Minst 14 spelande fåglar rapporterade, främst från Kolmården och Fjällveden.

KUNGSFISKARE Alcedo atthis

Ingen häckning känd, men på tidigare häckningslokal i Strängnäsområdet sågs 1 ex 24.4 och 1.7 (MK). Tillfälliga vårobservationer av 1 ex vid Pilkrog, Järna 1.5 (JP) och F.d. Långsjön, Nyköping 1.5 (JE).

Höstobservationer: 1 resp 2 ex vid Snäckviken/Strandstuguviken, Nyköping 4.11 (EH, AM, FEB) och 1 ex Kylvattendammen, Oxelösund 16.12 (JU).

HÄRFÅGEL Upupa epops

Ett ex rastade på vägen vid Hällsviken, Västerljung 24.4 (LW).

MINDRE HACKSPETT Dendrocoptes minor

Endast tre konstaterade häckningar rapporterade. Arten minskar troligen!

TREÅRIG HACKSPETT Picoides tridactylus

Häckning konstaterad vid Lilla Åskedalen, Uje 22.6. Två döda, nästan flygga ungar i avverkad tall (DPH).

En hane uppvaktade hona 1 km nordväst Igelbälen, V. Vingåker 16.4 (LC). I övrigt 1 ex Örhemaren, I. Malma 1.4 (LD) och 1 hane Storskogen, L. Malma 1.5 (KC).

RÖDSTRUPIG PIPLÄRKA Anthus cervinus

Två ex rastade vid Strandstuguviken, Nyköping 9.4 (JG) och 1 ex vid Pilkrog, Järna 23.5 (JP).

GULÄRLA Motacilla flava

12-14 konstaterade eller troliga häckningar (JE, SC, CS, LK, LB, JP).

FORSÄRLA Motacilla cinerea

En sjungande hane sydost Flermo, Mellösa (KC).

Tillägg 1982: 1 ex rastade på norra Enskär, Bälinge 22.9 (TL), vilket var första observationen vid fågelstationen.

STRÖMSTARE Cinclus cinclus

En häckning (RK), se separat artikel i detta häfte.

BLÅHÅKE Luscinia svecica

109 ex ringmärkta vid Örsundet, Söderfjärden, Mälaren 20.8 - 18.9 (LB).

Två profiler i Süderfjärdens vassdjungel - Lars Broberg väger en blåske.
Foto: Tero Niemi

SVART RÖDSTJÄRT Phoenicurus ochruros

En häckning samt ytterligare två par observerade inom Oxelösunds järnverk, Oxelösund (JW, EH).

RINGTRAST Turdus torquatus

En hona vid Pilskrog, Järna 1.5 (JP).

BJÖRKTRAST Turdus pilaris

En kraftig invasion under årets sista månader.

DUBBELTRAST Turdus viscivorus

Vinterobservationer: 1 ex Hesselbyholm, Fogdö 6.2 (LK), 1 ex Ekholmen, Blacken, Sundby 19.2 (LC) och 9 ex i december (EH, PEB, MA, JW, AM, LK, JE, KC).

FLODSÅNGARE Locustella fluviatilis

Åtta sjungande hanar rapporterade.

1 ex Sörräng, Mörkö 4+8.6 (JP), 1 ex Stensholm, Jäder 6.6 (SF), 1 ex vid Ängsstugans koloniområde, Nyköping 13.6 - 27.7 (BJ, JI, EH, AO, AM, CS), 1 ex Julen, Hjortsberga, Vårdinge 17-27.6 (LW, SC, MB) samt 2 ex samma lokal 28.6 (LM), 1 ex öster Länna bruk, Länna 30.6 - 14.7 (ÅN, BÖ), 1 ex västra Säbyviken, Torpe 2.7 (BNh) och 1 ex öster Skillingsudd, Kungsör 7.7 (BNh).

BUSKÅNGARE Acrocephalus dumetorum

En sjungande hane Årendal, söder Gneta 29.6 (LW). Nionde fyndet i rapportområdet.

KÄRRÅNGARE Acrocephalus palustris

En minskning till 17 sjungande hanar efter rekordet 25 hanar 1982. Första observationen vid Filkrog, Järna 23.5 (JP) och den sista vid Hornsund, Flen 3.7 (TH). En häckning påbörjades, se separat meddelande i FiS 1983 nr 2 s.76 (EH, AM).

TRASTÅNGARE Acrocephalus arundinaceus

Sex sjungande hanar, en vardera vid Malmasjön, Ludgo 9-30.5 (AB), Mäsnaren, Katrineholm 15.5 (AH), Mellsjön, Buskhyttan 25.5 (JG), Avlasjön, Gåsinge-Dillnäs 29.5 - 19.6 (RL, LW), Hollandetsjön, Gåsinge-Dillnäs 12+19.6 (RL) och Hesselö, Oxelösunds skärgård 24-25.6 (JW).

HÖKSÅNGARE Sylvia nisoria

Inventering i Hartsö-arkipelagen gav 10 revir på Enskär, varav 3 bofynd, samt ett revir Fårudden, Hartsö och en hane tillfälligt på Brudskär (LW). Dessutom ett revir Björkarönsund, Mörkö 23.5 - 3.7, vid ett tillfälle (26.6) sågs 2 ex (JE, SE, MB)

GRANSÅNGARE Phylloscopus collybita

Två observationer utanför den egentliga flyttningstiden: Sundtorp, söder Strängnäs 23.5 (BÖ) och Spärreholms ekhagar 29.5 (RK).

MINDRE FLUGSNAPPARE Ficedula parva

Sex vårobservationer och en från hösten: 1 honfärgad f.d. Längsjön, Buskhyttan 23.4 (JG), 1 ad hane sjöng Husby, Vansö 20.5 - 13.6 (LB), 1 ung hane sjöng Dammsång, Kjula 23.5 (TH), 1 ung hane Sundby säteri, Malmköping 29.5 (TW), 1 hane sjöng Hörningsjön, väster Eskilstuna 7.5 (TH) och 1 hane sjöng vid Malma kvarn, Malmköping 12-26.6 (TW). En ungfågel ringmärkt Nyköping 8.10 (LW). Dessutom observerad på Enskär, Bälinge under fyra dagar i oktober (H-E Fstn).

HALSBÅNDSFLUGSNAPPARE Ficedula albicollis

En hane Hånstavik, Södertälje 1-2.5 (JE, SC, MBt) och en sjungande hane Mellsjön, Buskhyttan 13.5 (JG).

SOMMARGYLNING Oriolus oriolus

En hane sjöng vid Näsnaren, Katrineholm 7.6 (AH).

RÅKA Corvus frucilegus

En adult fågel stationär vid Pilskrog, Järna 27.2 - 7.5 (JE).

STEGLITS Carduelis carduelis

Rapporterad från åtta lokaler under häckningstid. Därav en trolig häckning, då ett par samlade bomaterial vid Tullgarns slott, Hölö (JE).

VINTERHÄMPLING Carduelis flavirostris

Tjugo ex rapporterades från fastlandet under hösten-vintern. 1 ex Strandstuguviken, Nyköping 26.9 (PEB), 2 ex Arnö, Nyköping 21.10 (EH), 7 ex Bröbyviken, Tunbo 3.11 (TV), 9 ex Täckas udden, Nyköping 4.12 (JE) och 1 ex Stenvik, Oxelösund 15.12 (MA).

Ovanligt talrik på sträck vid Enskär, Bällinge i slutet av oktober, bl.a. ringmärktes 10 ex (H-E Fatn).

BÄNDELKORSNÄBB Loxia leucoptera

En hane sjöng vid lasarettet, Nyköping 14.4 (JS).

STÖRRE KORSNÄBB Loxia pytyopsittacus

Fem ex Femöre, Oxelösund 1.1 (LO), 4 ex Källtorp, Södertälje 3.1 (LM), 5 ex Stendörren, Bällinge 24.2 (PEB), 1 par Enaren, Nyköping 7.5 (JG), 2 ex Kung Karls grustag, Kungsör 12.5 (BSn), 5 ex Növsjön, Nyköping 18.9 (JG), 6 ex Strandstuguviken, Nyköping 28.9 (JS) och ca 25 ex Bälkhyttan, Nyköping 5.11 (AM, EH, MA, JG).

ROSENFINK Carpodacus erythrinus

Tre häckningar: Linudden, Nyköping (GE), Ängstugans koloniområde, Nyköping (koloniägare gm ES) och Tullgarns slott, Hölö (JE). Dessutom fyra troliga häckningar (JE).

Totalt ca 150 ex rapporterades, vilket är nästan en fördubbling jämfört med 1982. Samtidigt allt fler fynd i inlandet.

TALLBIT Pinicola enucleator

Minst 8 ex Strandstuguviken, Nyköping 23-24.11 (JS) och 1 ex Krämbol, Katrineholm 26.12 (AH).

STEMKNÄCK Coccothraustes coccothraustes

36 ex rapporterades, mest under vintersäsongen men från fem lokaler under häckningstid.

LAPPSPARV Calcarius lapponicus

Från 26.8 - 26.9 rapporterades 110 ex, som mest med två flockar den 8.9 på 50 ex vid Enskär, Bällinge (PEB) och 20 ex vid Marsäng, Oxelösund (EH).

SNÖSPARV Plectrophenax nivalis

Ca 110 ex rapporterade under vinter-vår 7.1 - 10.4 och ca 40 ex höst-vinter 4.11 - 28.12.

VIDESPARV Emberiza rustica

En ung hane ringmärktes på Enskär, Bällinge 9.9 (PEB).

RAPPORTÖRER OCH OBSERVATÖRER

AB=Anders Bylin, AH=Arne Holmkvist, AM=Anders Magnusson, AO=Anders Olausson, BA=Birger Andersson, BLj=Bo Ljungberg, BÖ=Bert Östholm, BSn=Björn Salomon, BNh=Bruno Nordh, BJ=Björn Johansson, BNi=Brita Nilsson, BE=Bert Eriksson, BÖg=Bertil Österberg, CS=Claes Svedlindh, CW=Christina Wallin, OS=Daniel Stenros, EH=Erik Hansson, GE=Göran Ernetav, GJ=Gunnar Johansson, GJo=Gert Johansson, GL=Göte Larsson, GVi=Gösta Nilsson, HA=Hasse Andersson, HE=Hans Eliasson, H-E fstn=Hartsö-Enskär fågelstation, HG=Håkan Gilledal, HJ=Håkan Johansson, HM=Hans Hellström, IB=Inga Blomquist, IS=Ivar Stenberg, JE=Johan Ehrlén, JEH=Jan-Eric Hägerroth, JB=Jan Gustafsson, JI=Jürgen Israels-son, JK=Jan Karlsson, JP=Jan Pettersson, JS=Jan Sjöstedt, JW=Jonny Werdin, JWn=Johan Wallin, KA=Kurt Adolfsson, KAA=Karl-Axel Andersson, KAN=Kjell Andersson, KC=Kent Carlsson, KEF=Karl-Erik Fahlén, KK=Kjell Karlsson, LA=Leif Ahlmark, LB=Lars Broberg, LBo=Lars Bolund, LC=Leif Carlsson, LK=Leif Karlsson, LKn=Lennart Karlén, LM=Lennart Magni, LO=Lars Olausson, LP=Lennart Pettersson, LSt=Leif Stål, LVE=Lambart von Essen, LW=Lennart Wahlén, MA=Mikael Ackelman, MAN=Mats Andersson, MÖ=Magnus Brandel, MSt=Mats Blomqvist, MJ=Mårten Johansson, MK=Mats Karström, MO=Majt Olsson, MM=Mirja Manninen, MNo=Mikael Norén, MS=Mikael Stenros, NEW=Nils-Erik Wallin, Ni=Nicke Helldorff, NL=N.Linde, OPn=Olle Philipsson, PBe=Peter Barrögård, PEB=Per-Eric Getzholtz, PHa=Pedro Haglund, PÅH=Per-Åke Hägerroth, RB=Rolf Bengtsson, RE=Ragnar Edberg, RG=Roine Gävert, RK=Racul Karlsson, RL=Rolf Larsson, RLi=Roland Lindell, SC=Stefan Olsson, SF=Sten Fredriksson, SO=Stig Olsson, SÖ=Staffan Öström, TE=Tage Eriksson, TH=Tony Haglund, TL=Tommy Larsson, TN=Tero Niemi, TS=Thomas Skoglund, Tj=Tage Wahlberg, UR=Urban Rundström, UW=Ulf Widemo, ÅA=Åke Andersson och ÅN=Åke Norman.

REFERENSER

Nord, I. 1978. Hornugglans fluktuationer. Fåglar i Sörmland 11:23-29.
Wahlén, L. 1983. Fågellivet vintern 1982/83. Fåglar i Sörmland 16:19-22.

SUMMARY

The annual report above covering 1983 deals with records of rare and less common birds and with interesting occurrence of otherwise common birds in the province of Södermanland, east central Sweden.

Manus inkommet oktober 1984.

Hans Pettersson, Hånsta, S-740 33 Vattholma
Kent Carlsson, Björkhultsvägen 31 D, S-632 29 Eskilstuna
Johan Ehrlén, Lagmansvägen 7 B, S-151 42 Södertälje
Jan Gustafsson, Sköldvägen 5, S-613 00 Oxelösund
Leif Karlsson, Ringvägen 10, S-152 00 Strängnäs

Strömstaren som häckfågel i Sörmland

The Dipper's *Cinclus cinclus* breeding status in Sörmland

Raoul Karlsson

Enligt Sveriges fåglar (SOF 1978) häckar strömstaren "vid rinnande vatten, oftast i anslutning till forsar, i hela landet." Förekomsten anges dock som ojämn och som sällsynt i södra Sverige.

I Sörmland är strömstaren nästan okänd som häckfågel under senare år, endast en observation av en ungfågel i Båven 25.6.77 (Pettersson m.fl. 1978) är publicerad. Därför kan det vara av intresse att redogöra för några nya fakta från centrala Sörmland, både av historisk och aktuell karaktär.

Malmköpings skolors äggsamling innehåller bl.a. ett strömstareägg insamlat vid Smedstorps kvarnfall någon gång under 1930-talet. Vid dessa två vattenfall fanns strömstaren som häckfågel även under 1950-talet, bofynd gjordes 1954, 1957 och 1959 av Tage Wahlberg.

Ett annat vattenkomplex är ån mellan Björndammen och Stålboga, den rinner genom Vårsjön till sjön Eklången och innehåller tre vattenfall. Enligt ortsbefolkningen skall flera par strömstare ha häckat där under 1920- och 1930-talet.

Under senare år finns den ovan nämnda Båven-observationen från 1977 samt en rapport om en ungvåg vid ett vattenfall intill Skebokvarn 1980 (Rolf Pettersson). Dessutom gjordes 1977 åter ett bofynd vid Smedstorp (Tage Wahlberg). Det finns också en obekräftad uppgift om häckning i Nävån 1979, och runt vattenfallet vid Berga säteri, Stålboga har under många år iakttagits strömstare under omständigheter som tytt på häckning.

Våren 1983 bestämde jag mig för att undersöka ett större antal forsar och gamla kvarnar för att försöka hitta fler häckningsplatser. Många lokaler var emellertid olämpliga p.g.a. betonggjutningar, smutsigt vatten eller inget riktigt fall.

Men när Tage Wahlberg och jag kom till Smedstorpsfallen blev det napp. Där fanns gott om vit spillning på stenarna i och utmed forsen, strömstaren själv dök som bäst efter besöden humaskar. Fågeln sågs även sysselsatt med bobygge, men detta bo raserades några dagar senare av en nedfallande sten.

Samma dag besökte vi även Stålboga, där det blev ännu bättre resultat. Strömstare fanns på plats och ett färdigt ytterbo hittades vid fallet, i en 10x15 cm trekantig öppning i muren låg boet 10 cm in. Vid återbesök ett par veckor senare, den 25.4, var ytterboet något raserat men innerboet

klart av torrt fjolårsgräs och asplöv. Den 7.5 innehöll boet fyra ägg, och den 15.5 var dessa kläckta. Vid nästa kontroll den 15.6 syntes en av ungarna på en sten i forsén. Boet fanns då kvar för eventuell återanvändning kommande år, vilket förekommer.

Att personer som bor grannar med de häckande fåglarna inte sett skynten av dem, kan man förstå när man läser t.ex. Rosenius (1905-55).

"Det var det vatten som levde starkast, han älskade det som rörde sig i yrande fart, och det som var genomskinligt klart som en källa.

Det är först och sist forsarna och fallen han vill ha, och han finner sig lika väl som ödemarksfågel uppe i de nordsvenska obygderna, som i sällskap med människorna och deras kvarnhjul och dammbyggnader i kulturlandet. Han misstror människorna mer än den lille gårdsmygen, men ändå kommer han, för vattenvirvlarnas skull. Och han kan våga sig i deras närhet, ty han är en slug fågel och förstår att smyga bort i rätta ögonblicket."

Sammanfattningsvis kan man anta att strömstaren är en årlig men mycket sällsynt häckfågel i Sörmland, och att den säkert var betydligt vanligare för 50 år sedan. Då fanns otaliga små kvarnar med fall som erbjöd goda häckningslokaler, denna brist är idag säkert en begränsande faktor liksom den allmänna vattenkvalitetsförsämringen.

Man målmedveten eftersökning med örnen på helspänn kan nog ge resultat på fler håll i landskapet, och jag är intresserad av rapporter om lämpliga häckningsbiotoper så att studien kan fortsätta.

Avslutningsvis kan tilläggas att en häckning genomfördes vid Stålboga även 1984.

REFERENSER

- Pettersson, H., Broberg, L., Haglund, T. och Wahlén, L. 1978. Fågelrapport Sörmland 1977. Fåglar i Sörmland 11:1-18.
- Rosenius, P. 1905-55. Sveriges fåglar och fågelbon. Lund.
- SOF. 1978. Sveriges fåglar. Stockholm.

SUMMARY

Nowadays the Dipper (*Cinclus cinclus*) is a rare and almost unknown breeding bird in the province of Södermanland, east central Sweden. Some historical and new data are presented here.

Manus inkommet april 1984 och kompletterat november 1984.

Raoul Karlsson, Trädgårdsgatan 13 G,
S-540 32 Malmköping

Strömstaren - häckfågel och vinterbadare.
Fotg: Tero Niemi

Smått och gott lokalt

Tärnan har landat

Här kommer lite information från Tärnan.

-Vadå Tärnan? kanske du undrar.

Jo, det är den nybildade fågelföreningen i Nyköping och Oxelösund, som i fortsättningen ska försöka presentera sig med bl.a. observationsrapporter, projektmeddelanden och kanske ett eller annat mer lättsmält, typ kåserier (anti-rapporter).

Föreningen startade i september 1983 utifrån en hittills organiserad skådning i denna del av världen. Kanske en ankdam, men desto bättre. Det finns sedan länge gott om fågelintresserat folk här i trakten. Vi vilar med andra ord på en god lokal tradition. En vit fläck på lokalföreningarnas Sverigekarta har nu fyllits. Vi har startat med god fart utan att i blinda rusa motorerna.

Syftet med Tärnan är att organisera fågelintresset i trakten, att bygga en plattform för att undersöka och skydda fågelarter och fågelmiljöer, att komplettera FSD med lokala aktiviteter (vi är dock fristående) och att försöka tillgodose både nybörjare och hårdeskådare (forskare och kryssare) med en fantasifull meny. Vi har lagt tyngdpunkten på en mer anspråkslös ornitologi där "vanligt" folk får plats. Hårdeskådare klarar sig alltid ändå. Vår målsättning är att bli en trivsamt och seriös förening med bred uppslutning. Och hittills har stämgeffeln fungerat bra. Vi kan skratta.

Från september 1983 till och med maj 1984 har vi haft 12 exkursioner och 9 inomhusträffar med god uppslutning från medlemmarna, som i maj uppgick till strax över 100. Föreningens emblem, en flygande skräntärna (se vinjett) finns bl.a. upptryckt på tröjor som stärker den livgivande "Vi-känslan (80-talets filosofi?).

Men det finns ingen garanti mot något här i livet, så vi kan inte annat än hoppas att det går bra även i fortsättningen. Låter det lockande kan du efter moget övervägande sätta in 25:- på postgiro 476 77 25 - 7 och sälla dig till Tärnkolonin.

Jörgen Israelsson

Meddelande nr 1 från Snäckviken

Tärnan och Oxelösunds fältbiologer har med stöd av bl.a. länsstyrelsens naturvårdsenhet startat ett projekt under våren 1984, det s.k. "Snäckviksprojektet".

Avsikten med projektet är att under i första hand 5 år undersöka Strandstuguviksområdet sydost Nyköping genom ringmärknings- och observationsverksamhet. Ett syfte är att studera hur viktig lokalen är för rastande fåglar, om det är korttids- eller långtidsrastare. Ringmärkningen är specialiserad på vissa arter eller artgrupper, såsom ängsplärka, sädesårta och beckasiner på våren, vadare under sensommaren och blåhake på hösten.

Inventeringar av häckande fåglar kommer också att ske, speciellt i skogspartierna söder och väster om Snäckviken.

Projektrapporter kommer succesivt att lämnas till bl.a. FIS och länsstyrelsens naturvårdsenhet (området kommer snart att bli naturreservat).

Styck 11

Under våren -84 skedde ringmärkning 21 dagar under perioden 9.4 - 1.5. Fångst bedrevs med 23 vadarburar och ett tiotal slöjnt, varav det mesta var placerat i eller intill Snäckvikens bladvassar.

Totalt märktes 193 fåglar av 20 arter. Största fångsterna noterades för ängsplärka och sädesårta, 64 ex vardera, boflink 15 ex och enkelbeckasin 11 ex. Högsta dagssumman 38 ex nåddes 8.4.

Jan Gustafsson

FÖRENINGEN SÖDERMANLANDS ORNITOLOGER (FSO)

Utgör en regionalavdelning av Sveriges Ornitologiske Förening (SOF) och är huvudman för Hartsö-Enskär fågelstation.

Föreningen är ideell och verkar för vidgad kännedom om och bättre levnadsbetingelser för de sörmåndska fåglarna samt att bland allmänheten sprida intresse för ornitologi och naturvård.

Detta försöker vi förverkliga genom en verksamhet som omfattar bl a :

- * Inventeringar och andra undersökningar
- * Fågelskyddsarbete
- * Årlig fågelrapportering
- * Tidskriften Fåglar i Sörmland
- * Hartsö-Enskär fågelstation
- * Sammankomster och exkursioner

Styrelse

Ordförande	Anders Bylin Skälbyvägen 15, 611 90 Nyköping	Tel. 0155/41103
Sekreterare	Per-Eric Betzholtz Smedjevägen 24, 150 11 Björnlunda	Tel. 0158/20421
Kassör	Clas Svedlindh Åbylundsgatan 29, 582 36 Linköping	Tel. 013/144513
Övriga	Stan Fredriksson, Stighultsgatan 14 B, 633 47 Eskilstuna Mikael Ackelman, Rödvingevägen 14, 613 00 Oxelösund Leif Carlsson, Grängsgatan 2 C, 633 42 Eskilstuna Johan Ehrlén, Lagmansvägen 7 B, 151 42 Södertälje	

Medlemskap

Se omslagets andrasida.

HARTSÖ-ENSKÄR FÅGELSTATION

Stationen ligger i Sörmlands yttre skärgård rakt öster om Oxelösund och där utförs ringmärkning huvudsakligen under aug-okt varje år. I samband med märkningen genomförs ofta specialstudier.

Stationens läge gör att vi tidigt registrerar invasioner av mesar, siskor, hackspettar och ugglor.

Stationen bemannas främst av ringmärkare och assistenter från Södermanland.

Uppläring och vidareutbildning av personal sker årligen och nya medarbetare är välkomna att delta i verksamheten.

Medlemmar är också välkomna att besöka stationen och får rabatt på båtresan.

Förläggning sker i tält.

Kontaktman är Lennart Wahlén, Dagagatan 10 A, 154 00 Gnesta

Tel 0158/10648

Gläd som en lärka, med sång i bröstet.

Foto: Karl-Erik Häger

INNEHÅLL

- 1 Varje vår. Lennart Wahlén
- 2 Verksamheten vid Hartsö-Enskär fågelstation 1983.
Lennart Wahlén och Ulf Widemo
- 19 Hur många tranor häckar i Sörmland?
Leif Karlsson
- 22 Fågelrapport Sörmland 1983.
Hans Pettersson, Kent Carlsson, Johan Ehrlén, Jan Gustafsson
och Leif Karlsson
- 37 Strömstaren som häckfågel i Sörmland.
Ragul Karlsson
- 39 Smått och gott lokalt.
39: Tärnen har landat. Jörgen Israelsson.
40: Meddelande nr 1 från Snäckviken. Jan Gustafsson.

Pris 15:-